

BÉKALENCSE

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság hírlevele

2023. április

HÍREK

Kanalgémek érkeztek Tolna védett területeire

A kanalgém (*Platalea leucoroida*) jellemzően az alföldi vizes területek telepesen költő gémféléje. A Dél-Dunántúlon csak kevés fészkelő területét ismerjük. Rendszeresen csak a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet és a Pacsmagi-tavak Természetvédelmi Területén költ.

Korai fészkelő, fészkelalja enyhe teleken már március elején teljes lehet, de március végén általában a költő párok a fészkelő területen tartózkodnak. Fészket tavalyi száraz nád közé, fűzbokrokra, sokszor fákra építi. A Pacsmagi-tavakon fészke égerfákon van nagy kócsagok és szürke gémelek társaságában. Vonuló madár, a telet Dél-Európában, Észak-Afrikában tölti.

Táplálkozóterületei a zavartalan sekély vizű mocsarak, halastavak, telelőterületén a tengerparti lagúnák. A kanalgémet Európában több nemzetközi egyezmény védi, hazánkban 1912 óta országos védelemben részesül, jelenleg fokozottan védett, természetvédelmi értéke 500 000 Ft.

(Szöveg és fotó: Kováts László)

Hegyi billegető a Mecsekben

Hazánk hegyvidéki patak völgyeiben szórányosan előforduló hegyi billegető a Mecsekben is költ. Igaz, nem nagy példányszámban, de a Kelet és a Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet területén is évről-évre felbukkan a stabil költőhelyeken.

Április végén, május elején a hegyi billegetők fészke már tojásokat rejt. Míg a tojó a kottalással van elfoglalva, addig a hím a patakhoz közeli revírben énekel, vagy a csörgedező vízből kiálló kövek között szaladgál, hogy az ott előforduló rovarokra vadásson.

A hegyi billegető (*Motacilla cinerea*) hazánkban védett faj, természetvédelmi értéke 50.000 Ft.

(Szöveg és fotó: Völgyi Sándor)

Szemégyűjtési akciók a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság védett területein

2023-ben immár 11. alkalommal került megrendezésre a TeSzedd! országos szemégyűjtési akció. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, mint eddig minden évben, idén is több helyszínen vállalta a Dél-Dunántúlon a koordinátori, szervezői feladatokat.

Somogy, Tolna és Baranya védett természeti területein összesen három helyszínen sikerült az önkéntesek segítségével kitakarítani tanösvényeket, kirándulóhelyeket, sétatutak környékét. A természetvédelmi örök irányítása mellett iskolások, családok, kirándulók 70 zsáknyi hulladékot gyűjtöttek össze, ezzel is mentesítve a természeti környezetünket a felelőtlen emberek által eldobott szeméttől.

Áprilisban szintén részt vettünk az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ által támogatott „Tavaszi Nagytakarítás, takarítsuk ki a természetet együtt!” programon. Három védett területen sikerült az illegális hulladéklerakókat megszüntetnünk, Nagydorog Szenes-legelén 5 m³, a Duna-Dráva Nemzeti Park bédai területén 10 m³, valamint a Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben fekvő pécsváradi lőtérén 10 m³ mennyiségben. Mindhárom helyszínen a természetvédelmi örök mellett helyi lakosok, érdeklődők is részt vettek a programokon.

Köszönet mindenkinek a segítségért, az aktív közreműködésért!

(Szöveg és fotó: Varga Zsolt)

„Mecseki történeteink” – a pályázat eredményei

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság mese- és novellaíró pályázatot hirdetett a Föld Napja alkalmából „Mecseki történeteink” címmel. A pályázatra beérkezett 48 alkotás értékelése megtörtént, a bölcsészek, környezeti nevelők és természetvédelmi szakemberek alkotta zsűri a következő díjakat ítélte oda a pályázóknak.

1-4. osztályos kategória (mese)

1. helyezett: Gáspár Anna – A télűző Hunyor
2. helyezett: Sárkány Gabriella – Fauna és Flóra
3. helyezettek: Balázs István – Óriások, koboldok, rózsák, valamint Gál-Kézi Anna Róza – A csodákkal teli Zengő

5-8. osztályos kategória (mese)

1. helyezett: Csontos Dániel Marcell – Elvarázsolt Lóci
2. helyezett: Csécsői Csenge Hanga – A Mecseki Varázserdő legendája
3. helyezett: Czéh Hanna – Szofi és az erdei kaland

Középiskolás kategória (novella)

A kategóriába nem érkezett elegendő pályamunka, ezért a zsűri nem adott ki helyezéseket.
Különdíj: Tálós-Mikolás Zsófia – Mecseki történet
Különdíj: Szűcs Eszter – Bajba

Felnőtt kategória (novella)

1. helyezettek: Földesiné Kövi Ildikó – Leánykőkörcsin, valamint Dr. Henn Tamás – Manorca és Tomanó [illusztráció]
2. helyezett: Vlasics Bálint – A tettyei sziklatorony
3. helyezett: Regele Tímea – A vízesés sárkányai

A díjak átadására a Föld Napja rendezvényen került sor 2023. április 22-én Pécsen a Tettye téren. Minden pályázónak megköszönjük a részvételt, a díjazottaknak gratulálunk!

Az 1-2-3. helyezést elért alkotások elérhetőek honlapunkon:

[https://ddnp.hu/igazgatosag/hirek/mecseki-torteneteink_a_palyazat_eredmenyei](https://ddnp.hu/igazgatosag/hirek/mecseki-torteneteink-a-palyazat-eredmenyei)

Tenyérnyi apróság – mocsári teknős

Április első napjaiban a kinti tavaszi munkák megkezdésekor egy apró mocsári teknősre bukkantunk.

Hazánk egyetlen őshonos teknősfaja ősszel az iszapba húzódik telelni, és időjárástól függően március végén, április elején ébred. Májusban zajlik a párzás, a nőstények júniusban rakják le puha héjú tojásaikat a homokos talajba, melyeket a nap melege kelt ki. A kisteknősök szeptember elején kelnek ki, de ha túl hűvös volt a nyár, akkor csak következő év tavaszán bújnak elő. Ezzel a példánnyal is ez történt.

A nemzeti park igazgatóság Dráva Kapu Bemutatóközpontja egy patak mellett helyezkedik el, és az udvarban található homokos rész is, ami ideális a tojásrakáshoz. A korábbi években is találtunk az épület körül kisteknősöket, így elmondhatjuk, hogy a bemutatóközpont tradicionális tojásrakó helynek tekinthető. Mivel sem a tojások, sem a kikelt kisteknősök nincsenek biztonságban a rókáktól, borzoktól, vaddisznóktól, a tojásrakás időszakában egy speciális fémkerettel védjük ezeket a tojásrakó helyeket a ragadozók ellen.

A mocsári teknős zömök testalkatú, mérsékelten ívelt hátpáncél jellemzi, mely feketésbarna színű, sárgás pettyekkel, foltokkal tarkítva. Minél idősebb egy teknős, annál több folt található rajta. A hímek esetében a hasi oldal kicsit homorúbb ívű, hogy párzáskor ne „billegjenek” annyira a nőstényeken. Farkuk feltűnően hosszú, akár 8 cm is lehet. Gyakran láthatóak, ahogy vízből kiálló fatörzsön, vagy köveken napoznak; veszély esetén gyorsan a vízbe ugranak. Táplálékukat is itt szerzik; vízirovarokra, puhatestűekre, de akár kisebb halakra, békákra is vadászhatnak. A dögöt sem vetik meg, a vizek hullaeltakarítójaként is emlegetik. A középkorban gyakori fogásként került az asztalra a teknőcleves.

Magyarországon ma még aránylag nagy számban él, de több veszély is fenyegeti, egyedszáma csökken. A lecsapolások, építkezések következtében folyamatosan tűnek el az élőhelyei (tavak, holtágak), tojásrakó helyeinek pusztítása és az autóforgalom pedig tovább csökkentik állományát.

Védett, természetvédelmi értéke 50.000 Ft.

(Szöveg: Schulcz Andrea, Horváth Zoltán; fotó: Schulcz Andrea)

Fészken ül a bütykös hattyú

A Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet kistápei Öreg-taván rakott fészket egy bütykös hattyú pár.

A bütykös hattyú (*Cygnus olor*) tavak, holtágak, víztározók jellegzetes nagytestű vízimadara. Nagyméretű fészket víz fölé, rendszerint előző évi elszáradt nád közé építi.

Fészkealja 5-8 fehér tojásból áll. A tojásokat a tojó költi ki, ezalatt a gúnár agresszíven védelmezi a fészek környékét. A faj hazai költő állománya az elmúlt évtizedekben emelkedik, legna-gyobb számban a Balatonon fészkel.

Vonuló madár, a telet általában Horvátországban tölti, fészkelő-területeire tavasszal, március elején-közepén érkezik vissza.

A bütykös hattyú 1954 óta védett, természetvédelmi értéke 25 000 Ft.

(Szöveg és fotó: Kováts László)

SZEMELVÉNYEK A TERMÉSZETVÉDELEM TÖRTÉNETÉBŐL

---

85 éve történt

Megjelenik „A földművelésügyi miniszter 35000/1938. sz. végrehajtási rendelete az erdőkről és a természetvédelemről törvény végrehajtásáról” című jogszabály, amit az első természetvédelmi törvény végrehajtási rendeleteként tartunk számon.

A természetvédelem szempontjából nagyon részletes, világos fogalmazású, viszont rendkívül aprólékos, néhol túlzóan terjedelmes volt. Intézkedett a védendő növény- és állatfajok, és a területek összeírásáról, a védetté nyilvánítási eljárásról, a kisajátítás módozatairól. Megfogalmazta a barlangok feltárásával kapcsolatos szabályokat, a védett területek kijelölésének szabályait, a törzskönyvi nyilvántartással kapcsolatos szabályokat, valamint az Országos Természetvédelmi Tanács feladatát

Forrás: Rakonczay Zoltán: *A természetvédelem története Magyarországon*, Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2009.

Illusztráció: *Az állatok védelme* (szerk.: Herman Ottó), Franklin Társulat, Budapest, 1883.
Sorozatszerkesztő: Varga Zsolt

Tanulás a természetben

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a z óvodás korosztálytól egészen az egyetemistákig kiemelt figyelmet fordít a természetvédelmi szemlélet kialakítására. Környezeti nevelési foglalkozásaink tág határok között nyújtanak új és hasznos információkat az érdeklődő gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. A foglalkozások helyszínei a közelmúltban teljes megújuláson átesett Tettye Oktatási Központ, valamint az Ős-Dráva Látogatóközpont, a Fehér Gólya Múzeum, a Dráva Kapu Bemutatóközpont, az Abaligeti-barlang és a Denevérmúzeum. Modern oktatótermek, érdekes és egyben játékos szemléletformáló eszközök, és nem utolsósorban felkészült környezeti nevelőink jelentik a garanciát arra, hogy aki a programokon részt vesz, hasznos ismeretekkel és sok új élménnyel gazdagodjon.

Minősített programokkal várjuk az alsó, valamint felső tagozatos diákokat az **Ős-Dráva Látogatóközpontban**, három témában, 9 modulban összesen 36-féle foglalkozás közül lehet választani. Témák: a Dráva élővilága, gyógyító füveink, valamint hulladékgazdálkodás.

Szintén az Ős-Dráva Látogatóközpontban gyógynövényismereti foglalkozást kínálunk óvodások részére.

A nemrégiben teljesen megújult pécsi **Tettye Oktatási Központ** programjai a természet csodáit mutatják be az óvodásoknak és az iskolásoknak. A résztvevők az erdők, mezők és vizek különleges állataival, az évszakok jellegzetességeivel, az időjárással, a természetben való tájékozódás fortélyaiival ismerkedhetnek meg. Az óvodásoknak szóló programok tematikái: tavaszi ébredés a Mecsekben, a Mecsek élővilága nyáron, az ősz: a téli álmra felkészülés időszaka, a tél és a téli álmom, téli madárgondozás, az erdő emlései. Általános iskolások részre ötféle programot kínálunk: a Mecsek élővilága és a Pintér-kert, madarak vándorúton, gyógyító füveink – kézműves szappangolyó készítéssel egybekötve, vizek világa, kis természetjáró program. A programok az oktatótermi foglalkozások mellett szinte minden esetben kiegészülnek a Pintér-kert Arborétumban tett sétával, valamint aktív megfigyelésekkel, kutatásokkal, vizsgálódásokkal.

Abaligeten egy kibővített barlangi túravezetést követően a Denevérmúzeum új kiállításában tárlatvezető irányításával szerezhethetnek be a diákok sok érdekes és hasznos információt a denevérek titokzatos életéről. A program zárásaként a Denevér tanösvényt bejárva szakvezető segítségével fedezhetik fel a barlang feletti terület természeti és kultúrtörténeti értékeit.

Gólyabábos foglalkozás várja a gyerekeket a kölkedi **Fehér Gólya Múzeumban**. A gyermekek bábok segítségével ismerkedhetnek meg a gólyák táplálkozásával, fészkelési szokásaival és vonulásukkal. A bábozás végén a legkisebbek ki is próbálhatják, hogy milyen fészket építeni, gólyalábon járni és egy kis ügyességi játékon is megmérkőzhetnek a lelkesebbek.

A **Dráva Kapu Bemutatóközpont** aktív alkotó foglalkozásokkal várja a gyerekeket, akik drávai kavicsokra festhetnek képeket, valamint jelvényeket készíthetnek.

A programokról részletes információ honlapunkon található:

https://www.ddnp.hu/kornyezeti_nevelés

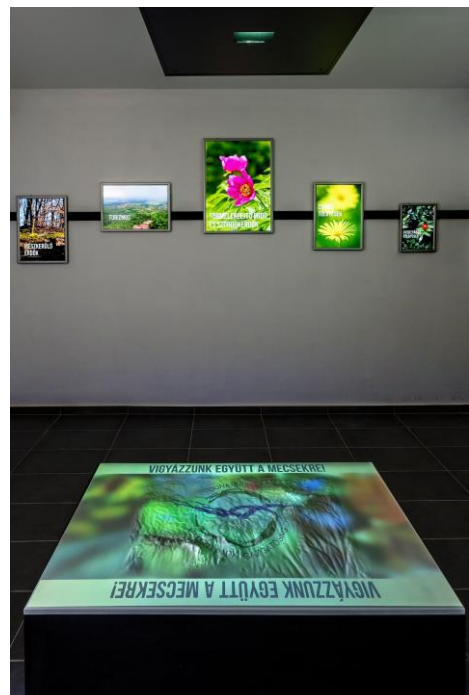
Megújult a Tettye Oktatási Központ, fejlesztések a Pintér-kert Arborétumban

Látványos fejlesztések valósultak meg a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság pécsi központjában a „Hidden landscapes – new wildlife and culture destinations at HU-HR cross-border area” című Interreg projekt keretében, és ezzel végéhez ért a horvát-magyar határon átnyúló együttműködésben megvalósított turisztikai és környezeti nevelési tárgyú közös fejlesztés. A projektzárás kapcsán ünnepélyes, sajtónyilvános átadóra került sor 2023. április 19-én Pécsen.

A Hidden Landscapes projekt magyarországi részeként a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság felújította a Pécsi Pintér-kert Arborétum területén található egyik épületét. Az épület földszintjén a Mecsek élővilágát és kultúrtörténeti értékeit bemutató installációt létesített, valamint akadálymentesített illemhelyet hozott létre, tetőterében kutatók, szakmai vendégek részére szálláslehetőséget alakított ki. Teljes körűen felújította a Tettye Oktatási Központ oktatási helyiségeit és külső környezetét, ezáltal fejlesztette szabadterei foglalkoztatási lehetőségeit is. A foglalkozásokat számos, újonnan beszerzett oktatási- ismeretterjesztési eszköz segíti. Az igazgatóság bővítette és magasabb színvonalra emelte a környezeti nevelés IT-eszközparkját laptopok, irodai eszközök, modern vizuál- illetve audiotechnikai készülékek beszerzésével. Az igazgatóság külső helyszíneken végzett oktatásainak és más környezeti nevelési célú kitelepüléseinek logisztikáját megkönnyítendő nagy rakodóterű, mozgékony személygépkocsit vásárolt. A projekt keretében két alkalommal rendezte meg a Fény és zene a Pintér-kert Arborétumban című programot, amelynek keretében a Pintér-villa épületét, az arborétum szobrait és növényzetét fényművészeti attrakciókkal „öltöztették fel”. Megtartotta a Föld Napja rendezvényt, valamint külső helyszíneken környezeti nevelési foglalkozásokat valósított meg az igazgatóság.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság mint projektpartner projektrészének költségvetése: 483.182 EUR

(Fotók: Juhász Balázs
a Mecsek kiállítás épülete,
a megújult oktatóterem,
a Mecsek kiállítás részlete)

Májusi programajánló

Május 10.: Madarak és Fák Napja az Ős-Dráva Látogatóközpontban

A jeles nap alkalmából várjuk az iskolásokat madárfelismerési és madárgyűrzési programra. *A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295. Helyszín: Ős-Dráva Látogatóközpont, időpont: 10.00 óra. A program időtartama: 60 perc, a részvételi díj: 600 Ft/fő*

Május 11.: Madarak és Fák Napja a Pintér-kertben

A jeles nap alkalmából várjuk az iskolásokat egy különleges délelőtti, amikor megismerkedhetnek hazánk ritka madaraival és különleges fáival. *A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295. Helyszín: Pintér-kert Arborétum, időpont: 10.00 óra, a program időtartama: 60 perc, a részvételi díj: 600 Ft/fő.*

Május 13.: Emlékhelyek Napja

A Mohácsi Nemzeti Emlékhely minden évben csatlakozik az Emlékhelyek Napja országos programhoz. A rendezvényen a látogatók 2023-ban is szakemberek segítségével ismerhetik meg az emlékhelyet, valamint a mohácsi csata történetét. Történelmi hagyományőrzők egy katonai tábornok építenek fel, ahol a középkor fegyvereivel, a korabeli katonaélettel interaktív módon ismerkedhetnek meg az érdeklődők. A nap folyamán az alábbi programok várják még a közönséget: kora újkorban használt gyógynövény és higiéniai ismertető; kézműves gombok és zsinórok készítésének megtekintése; fegyver és páncél próba; népi ügyességi játékok (patkó dobás, középkori teke, evezős ügyességi játék, koszorú hajtás, mocsárjáró sítalp, gyerekek számára biztonságos vívás lehetőség) *Helyszín: Mohácsi Nemzeti Emlékhely, időpont: 9.00 óra*

Május 13.: Gyerekjoga az állatok világában

A program elején megismerkedhetünk az állatok mozgásformáival, a testtartások jelentésével. A jóga segítségével mi is kipróbáljuk ezeket a gyakorlatokat, ezzel mi is beleolvadunk az állatok és a természet világába.

Helyszín: Kölked, Fehér Gólya Múzeum, időpont: 9.00 óra. A program időtartama 4 óra, a részvételi díj 1000 Ft/fő.

Május 20.: Nyár eleji séta az ország peremén

A tavasz előrehaladtával a Dráva hullámterében olyan mértékben feldúsul a növényzet, hogy nagyon nehéz áthatolni rajta. Viszont az erdő sok szépséget rejt ebben az időszakban is. Fűzligetek, fekete nyarasok között vezet az utunk. Nyári tözike, kánya bangita virágzik ebben az időszakban. Az államhatár kitisztított nyiladékan lehetőség van betekinteni ebbe a rejtett világba.

Helyszín: Kisinci pihenő (45.781591, 18.102999), időpont: 10.00 óra. A túra hossza 6 km, időtartama 5 óra. A részvételi díj: 1000 Ft/fő. Szükséges személyi igazolványt hozni!

Május 25.: Gyógyító növények a kertben

A Pintér-kert Arborétumban tett szakvezetéses túra alkalmával az érdeklődők megismerkedhetnek az itt előforduló gyógyhatású növényekkel, valamint ezek egészségre gyakorolt jótékony hatásairól is megtudhatnak új információkat.

A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295

Helyszín: Pintér-kert Arborétum, időpont: 10.00 óra.

A program időtartama 60 perc, a részvételi díj 600 Ft/fő.

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály
7625 Pécs, Tettye tér 9.

Tel.: 30/405-4571, 30/377-3388

E-mail: szilvia.wodtke@ddnp.hu, attila.komlos@ddnp.hu

www.ddnp.hu

Köszönjük, hogy meggondolja, kinyomtassa-e papírra ezt a levelet.

Amennyiben Ön nem kíván a továbbiakban hírlevelet kapni a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságtól, a következő linken iratkozhat le: https://ddnp.hu/hasznos/hirlevel_leiratkozas